

**Mat á afköstum dýpri æða holu 2 í Vík,
Mýrdal**

**Grímur Björnsson,
Guðni Axelsson**

Greinargerð GrB-GAx-95-09

22. október, 1995

MAT Á AFKÖSTUM DÝPRI ÆÐA HOLU 2 Í VÍK, MÝRDAL

Inngangur

Greinargerð þessi er unnin að beiðni Mýrdalshrepps. Henni er ætlað að gefa mat á þeirri vatnsvinnslu sem dýpri æðar holu 2 í Norður-Vík geta staðið undir til langframa. Hafist var handa við dýpkun holunnar í september 1995, úr 947 m dýpi. Á þessari stundu hefur alls verið borað í 1351 m dýpi. Er svo komið að mikið svarf hefur safnast í holuveggina og telur borstjóri Narfa að óráðlegt sé að bora dýpra án sérstakra aðgerða.

Hugmyndin með dýpkun og örvun Víkurholunnar var að ná sundlaugarvatni úr henni (1-2 l/s af 35-40 °C heitu vatni). Þar sem æð var í blábotni holunnar (930-940 m) þótti rétt að bora niður fyrir hana. Upphaflega var ætlunin að bora ca. 100 m og pakka síðan á dýpri hluta holunnar. Þessari áætlun var fylgt utan hvað borað var 300 m dýpra en upphaflega var ráðgert.

Holan var hitamæld þann 15. október 1995 og sama dag var boðaður opinn fundur af hálfu Mýrdalshrepps þar sem staða og horfur í borun holunnar voru ræddar. Á fundinn mættu hreppsnefndin, áhugamenn um dýpkun holunnar og tveir starfsmenn Orkustofnunar. Eftir framsögu þeirra og nokkrar umræður var ákveðið að hætta við frekari dýpkun og fara frekar í að reyna örvun holunnar með endurteknum loftdælingum og pökkun.

Örvunaraðgerðirnar hófust með loftdælingu þriðjudaginn 17. október. Stangir voru hafðar í 170 m, sem er 10 m uppi í vinnslufóðringu holunnar. Mikið vatn kom úr holunni og mældist það um og yfir 20 l/s. Kemur það mjög á óvart því fyrri prófanir bentu til miklu minni vatnsgæfni. Blásið var í rúma 3 tíma, eða þangað til að skolið virtist nokkuð hreint af svarfi. Þann 18. október var holan hitamæld og síðan var pakkara slakað í 665 m og hann þaninn þar. Við það minnkaði sjálfrennsli holunnar úr 0,6 l/s í 0,3 l/s, og er það magn væntanlega sjálfrennslið úr neðri æðunum. Síðan var byrjað að dæla á holuna á hádegi og stóð ádælingin nánast sleitulaust fram til miðnættis. Holan reyndist treg í pökkuninni og var holutoppsprýstingur að jafnaði 100-110 bör. Ádælingin var í byrjun um 20 l/s en fór síðan hægminnkandi og endaði í 12,5 l/s. Holan var látin standa lokuð fram til morguns, þann 19. október. Þá var afpakkað og hitamælt í botn. Um kaffileytið var búið að hífa pakkarann úr holunni og setja stangir niður í 170 m. Síðan var blásið í rúmar 3 klst og hiti og þrýstingur niðri í holunni mældur á meðan. Lauk svo örvunaraðgerðum um kvöldmat þann 19. október 1995.

Úrvinnsla hitamælinga

Mynd 1 sýnir hitamælingarnar sem safnað var í borun og örvun holu 2. Myndin sýnir að margar æðar eru í holunni á u.þ.b. 250-450 m dýpi. Síðan eru æðar áberandi í 700 m, 930 m, 1000 m og á u.þ.b. 1220 m dýpi. Æðarnar í 700 og 930 m voru þegar komnar í holuna fyrir dýpkun, en æðin á 1220 m bættist við í dýpkuninni. 1000 m æðin er hins vegar talin hafa bæst við í örvuninni.

Talið er að berghiti holu 2 fylgi línulegum stigli upp á 47°C/km og taki hitagildið 10 °C í yfirborði. Auðvelt er að áætla hvaða magn grynri æðar holunnar gáfu í loftdælingunni eftir pökkun, með orkujafnvægisreikningum við hverja æð. Hiti vatnsins í holunni ofan og neðan við hverja æð er mældur, og hiti vatnsins sem kemur úr æðinni inn í holuna er áætlaður út frá ofanefndum hitastigli. Tafla 1 sýnir gróflega niðurstöður reikninganna.

Tafla 1: Áætluð gæfni æða holu 2 í Vík í blæstri.

Dýpi (m)	Hiti æðar (°C)	Hlutfall á blandstað (%)	Magn úr æð (l/s)	Magn undir æð (l/s)	Hlutfall af heildarrensli (%)
0	22			18	100
205	19.6	5	0.9	17.1	5
255	22.0	28	4.8	12.3	26
305	24.2	32	3.9	8.4	21
340	25.9	13	1.1	7.3	6
385	28.0	89	6.5	1.4	35
450	31.0	50	0.7	0.7	4
>450	>40			0.7	4

Þrýstingur holunnar í loftdælingunni féll um hátt í 10 bör. Það þýðir að ofangreindar tölur eiga við um ástand holunnar ef vatnsborð í dælingu er á 100 m dýpi. Ekki er tekið tillit til langtímaniðrúttar í töflunni. Hins vegar má gera ráð fyrir að vatnsborðið nái fyrr eða síðar jafnvægi ef mið er tekið af reynslu fiskeldismanna af langtímadælingu úr holunni.

Spár um vatnsborð ef djúp fóðring er sett í holu 2

Nú er uppi sú hugmynd að setja djúpa fóðringu í holu 2 og loka þannig úti kaldara vatnið sem kemur úr æðum ofan 500 m dýpis. Hægt er að nota þrýstinginn sem mældist í pökkun holu 2 til að meta langtímafiðbrögð holunnar. Mynd 2 sýnir gögnin sem úrvinnslan byggir á. Notaðar voru hvoru tveggja hefðbundnar aðferðir grunnvatnsfræðinnar sem byggja á hinu klassíska Theis líkani, en einnig voru vinnsluviðbrögð holunnar felld að þjöppuðu geymslíkani.

Túlkun á þrýstibreytingunum sem urðu í pökkuninni sýnir að lekt bergsins neðan 665m er mjög lág. Margfeldi lektar og þykktar jarðlaganna (kh) var áætluð um $0,5 \times 10^{-12} \text{m}^2$ eða 0,5 Darcymetrar. Þetta er með því lægsta sem áætlað hefur verið fyrir jarðhitaborholur á Íslandi. Í tregum jarðhitaholum er margfeldið oft af stærðargráðunni 1 Darcymetri. Þetta þýðir að mikill niðurdráttur verður í holunni við vinnslu úr neðri hluta hennar og jafnframt að niðurdrátturinn mun halda áfram að vaxa nokkuð hratt með tíma. Spár um niðurdráttinn við mismikla dælingu (1, 2 og 3 l/s) og hvernig hann muni aukast með tímanum eru birtar í töflu 2.

Tafla 2. Spár um niðurdrátt vegna vinnslu úr neðri hluta holu 2 (> 665 m).

Eftir	Dæling		
	1 l/s	2 l/s	3 l/s
1 dag	85-90m	170-180m	255-270m
10 daga	90-110m	180-220m	270-330m
3 mánn.	95-130m	190-260m	285-390m
3 ár	100-155m	200-310m	300-465m

Af töflunni má ljóst vera að djúpu æðar holu 2 eru mjög tregar og krefjast mikils niðurdráttar í vinnslu. Þar að auki er óljóst hve heitt vatnið úr neðri hlutanum verði þegar það nær til yfirborðs. Skoðun á mynd 1 sýnir að vatnið, sem streymdi upp holuna að æðunum kringum 400 m dýpi, var rétt um 40 °C heitt. Óvíst er að hiti þess vaxi mikið meir en í 50 °C við 1-2 l/s dælingu. Þá á vatnið eftir um 400 m leið í víðri holu og kaldara bergi áður en það nær til yfirborðs og má gera ráð fyrir margra gráðu kólnun á þeirri leið.

Augljóst er að útiloka þarf efri æðar holu 2 til að ná settu marki um 35-40 °C vatnshita í sundlaug. Það sýnist best gert með því að fódra holuna í minnst 400 m dýpi og þá með hæfilega víðu röri fyrir 1-3 l/s dælingu.

Botnfall í holu 2

Endurteknar hitamælingar í holu 2 sýna að jafnt og þétt bætist í botnfallið sem situr neðst í holunni. Þannig voru 30 m af botnfalli við lok borunar, um 60 m áður en fyrri loftdælingin var gerð, um 100 m eftir fyrri loftdælinguna og um 150 m eftir síðari loftdælinguna. Botndýpið breyttist hins vegar ekki við pökkunina. Æðin á 1220 m telst samt enn virk því rennsli virðist upp um núverandi holubotn á 1200 m dýpi, samkvæmt hitamælingunni á mynd 1.

Niðurstöður og umræða

Helstu niðurstöður greinargerðarinnar eru þessar:

1. Dýpkun holu 2 úr 947 m í 1351 skilaði 66-68 ° heitri smáæð á u.þ.b. 1220 m dýpi.
2. Örvun holunnar bætti við annarri smáæð á 1000 m dýpi.
3. Híti og þrýstingur í holunni í loftdælingu sýna að rúmlega 95 % rennslisins koma úr æðum ofan 500 m dýpis.
4. Holan skilar miklu meira vatni en fyrri prófanir bentu til.
5. Besta æð holunnar, miðað við magn og hita, er á 385 m dýpi. Hún er talin 28 °C heit.
6. Ef ákveðið verður að síkka fódningu holu 2 niður undir 400 m dýpi, sýna vatnsborðsspár að þá megi búast við verulegum niðurdrætti í langtímadælingu. Þannig er spáð 100-150 m dýpi á vatnsborðið eftir 3 ár ef dæla á samfellt 1 l/s. Þetta dýpi fer hins vegar í 300-470 m ef dæla á 3 l/s.
7. Til viðbótar miklum niðurdrætti við dælingu úr djúpu æðunum þarf að gera ráð fyrir varmatapi vatnsins á leið til yfirborðs. Gera má ráð fyrir nokkurra gráða kólnun vegna þessa og fer varmatapið vaxandi eftir því sem vatnsmagnið er minna.

Í heild má því segja að kostnaðarsöm dýpkun fódningar holu 2 sé alveg á mörkum þess að skila nægri varmaorku til fullrar hitunar sundlaugar í Vík. Hins vegar sýna gögnin sem söfnuðust í örvunaraðgerðunum að besta æð holunnar er um 28 °C heit og þannig nærri venjulegum sundlaugarhita. Eins virðist sem útfellingar hrjái ekki vatnið úr þessari æð, því útfellingar voru ekki boraðar neðan 320 m í dýpkuninni. Því er lagt til að kannaður verði möguleikinn á þéttingu æða ofan 380 m, einkum æðanna á 305 m og 255 m. Það ætti eitt og sér að ná holuhitanum rétt að 30 °C, auk þess sem líkur á útfellingum minnka. Er þá ótalin varminn sem þrátt fyrir allt berst frá dýpri æðum holunnar, en rennslíð þaðan telst a.m.k. 0,3 l/s og gæti hafa vaxið eitthvað við þökkunina.

Ljóst er að dýpkun og örvun holu 2 hefur verið tímafrek og kostnaðarsöm. Í hana var ráðist eftir góðan árangur holunnar að Skógum, og þá bjartsýnisbylgju sem hljóp um jarðhitageirann í kjölfarið. Vonbrigði eru að ekki tækist betur til, en áminnt að óvída héraendis virðast minni líkur á fundi jarðhitavatns en einmitt í Vík. Gögnin sem söfnuðust við dýpkun og örvun holu 2 sýna að tæknilega er vinnanlegt heitt og volgt vatn úr berginu undir Vík, en fjárhagslega ekki vegna mikils fódrunar- og dælingarkostnaðar. Vel er hugsanlegt að sú tækni komi í ljós á næstu árum sem geri jarðhitavirkjun hagkvæma í Vík.

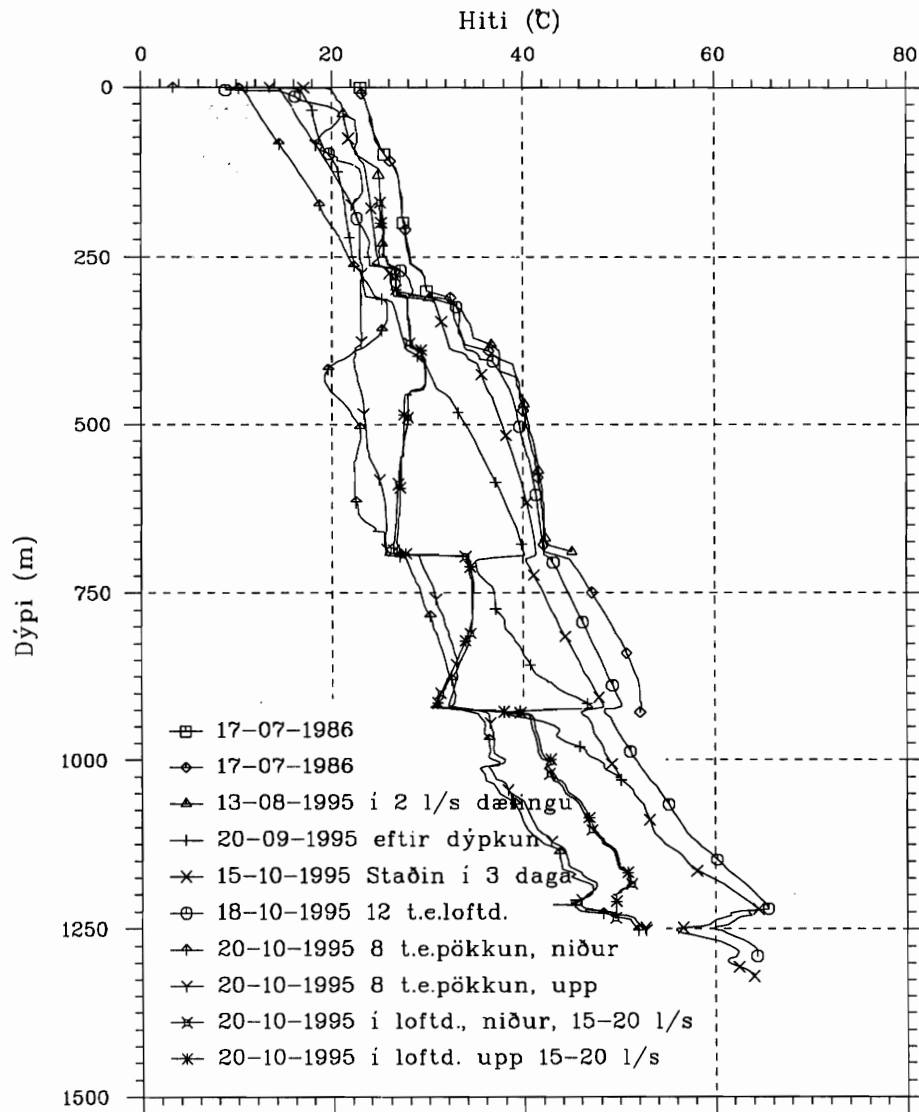
Orkustofnun, 22. október, 1995.

Grímur Björnsson

Guðni Axelsson.

21 May 1996 grb
L= 76002 Oracle

Mynd 1:
Hitamælingar í holu 2, Vík

21 May 1996 GrB
tp V2.3

Mynd 2: Þrýstingur og ádæling í pökkun holu 2

